

KURIKULUM MEĐUPREDMETNE TEME

Građanski odgoj i obrazovanje

ZA OSNOVNE I SREDNJE ŠKOLE

Ministarstvo znanosti i
obrazovanja

ŠKOLA
za život

A colorful graphic consisting of several overlapping rectangular shapes in red, yellow, and green, resembling a stack of books or a stylized logo.

Kurikulum međupredmetne teme Građanski odgoj
i obrazovanje za osnovne i srednje škole

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu
Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole
u Republici Hrvatskoj objavljena je u Narodnim novinama,
broj 10/2019., 29. siječnja 2019. godine.

Nakladnik: Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Za nakladnika: prof. dr. sc. Blaženka Divjak, ministrica

Grafičko oblikovanje: Leonardo media d.o.o.

ISBN: 978-953-8103—40-7

A/ SVRHA I OPIS MEĐUPREDMETNE TEME	5
B/ ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA	7
C/ STRUKTURA – DOMENE KURIKULUMA MEĐUPREDMETNE TEME	8
A. DOMENA LJUDSKA PRAVA	8
B. DOMENA DEMOKRACIJA	9
C. DOMENA DRUŠTVENA ZAJEDNICA	10
D/ ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA PO ODGOJNO-OBRAZOVNIM CIKLUSIMA I DOMENAMA TE KLJUČNI SADRŽAJI	11
E/ UČENJE I POUČAVANJE MEĐUPREDMETNE TEME	43
F/ VREDNOVANJE U MEĐUPREDMETNOJ TEMI	47

SADRŽAJ

Svrha i opis međupredmetne teme

Građanski odgoj i obrazovanje međupredmetna je tema čija je svrha osposobiti i osnažiti učenike za aktivno i učinkovito obavljanje građanske uloge. To podrazumijeva odgovorne članove razredne, školske, lokalne, nacionalne, europske i globalne zajednice. Građanski odgoj i obrazovanje omogućava učenicima lakše snalaženje u pluralističkom društvu u kojem žive, pouzdanje u vlastite snage i pronalaženje vlastitih odgovora i rješenja za aktualne društvene probleme i izazove. Stjecanjem građanske kompetencije, koja uključuje građansko znanje, vještine i stavove, učenici se osposobljavaju za uspješno sudjelovanje u životu demokratske zajednice.

Građanski odgoj i obrazovanje obuhvaća znanja o ljudskim pravima, obilježjima demokratske zajednice i političkim sustavima. Vještine, na razvoj kojih je Građanski odgoj i obrazovanje ponajviše usmjeren, su kritičko mišljenje na etičkim načelima i komunikacijske vještine potrebne za društveno i političko sudjelovanje. Prije svega to su medijacijska znanja, vještine i vrijednosti, umijeće mirotvorstva i mirnog rješavanja sukoba, umijeće rješavanja društvenih problema na demokratskim načelima, istraživanje, dijalog, poštovanje drugog i drugačijeg, umijeće prepoznavanja zajedničkih ciljeva u različitosti. Odgovornost, ljudsko dostojanstvo, sloboda, ravnopravnost i solidarnost temeljne su vrijednosti koje se promiču učenjem i poučavanjem Građanskoga odgoja i obrazovanja, a osobita važnost pridaje se razvoju odgovornoga odnosa prema javnim dobrima i spremnosti doprinošenju zajedničkomu dobru.

Za razvoj građanske kompetencije nije dovoljno da učenici samo poznaju ljudska prava, političke koncepte i procese, već je potrebno omogućiti prakticiranje demokratskih načela unutar školskoga života i društvene zajednice. Poznavanje uloge svih elemenata politike, institucija, zakona, javnih i političkih procesa preduvjet je za ostvarivanje aktivnog građanstva usmjerenog ka funkcioniranju i razvijanju demokratskog sustava te izgradnji učinkovite javne uprave. Demokratizacija škole i demokratsko školsko ozračje temeljne su pretpostavke usklađenosti demokratskih vrijednosti kojima se učenici poučavaju i njihova izravnoga iskustva. Uspjeh poučavanja Građanskoga odgoja i obrazovanja ovisi o tome hoće li, i u kojoj mjeri, učenici u tome poučavanju pronaći svoj vlastiti interes i mogućnost samoostvarenja.

Posebnosti Građanskoga odgoja i obrazovanja su korištenje metoda suradničkoga i iskustvenoga učenja te učenje izvan škole. U središtu se nalazi učenje traženjem, analizom i vrednovanjem informacija, čime se stvara okružje u kojem vrijednosti nisu nametnute, već proizlaze iz učenja i životnoga iskustva pojedinca. Suradničkim učenjem učenici

razvijaju vještine potrebne za suradnju u svim aspektima života. Povezivanjem učenja u školi i izvan škole učenici oblikuju cjelovito iskustvo aktivnoga građanstva. Odgajati i obrazovati za građanstvo znači pridavati jednaku važnost znanju, vrijednostima i stavovima kao i sposobnostima djelovanja i sudjelovanja u demokratskome društvu.

Za učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama (učenici s teškoćama i daroviti učenici) učitelji i nastavnici planiraju kurikulum usmjeren na učenika. Osobitosti/teškoće učenika zahtijevaju njima sukladne individualizirane/diferencirane postupke, ciljeve učenja, razinu usvojenosti odgojno-obrazovnog ishoda, opseg i dubinu sadržaja učenja, strategije i aktivnosti poučavanja kojima se žele ostvariti postavljeni ciljevi te načini vrednovanja i ocjenjivanja ostvarenih postignuća.

Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja

Ciljevi učenja i poučavanja su:

- 1.** razvijati građansku kompetenciju koja učenicima, kao informiranim, aktivnim i odgovornim članovima društvenih zajednica na svim razinama, omogućuje učinkovito obavljanje građanske uloge
- 2.** usvojiti znanja o ljudskim pravima, političkim konceptima, procesima i političkim sustavima te obilježjima demokratske zajednice i načinima sudjelovanja u njezinu političkome i društvenome životu
- 3.** promicati vrijednosti ljudskih prava (ljudsko dostojanstvo, slobodu, ravnopravnost i solidarnost), demokratska načela u zajednici unutar i izvan školskoga života, razvijati kritičko mišljenje i vještine argumentiranja te komunikacijske vještine potrebne za društveno i političko sudjelovanje u procesu oblikovanja cjelovitoga iskustva aktivnoga građanstva
- 4.** u demokratskome školskom ozračju i široj demokratskoj zajednici razvijati Ustavom propisane temeljne vrijednosti - slobodu, jednakost, etičnost, moral, obiteljske vrijednosti i vrijednost braka, nacionalnu ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalnu pravdu, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva i doma, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavinu prava i demokratski višestranački sustav.

Struktura – domene kurikuluma međupredmetne teme

Međusobnim prožimanjem i nadopunjavanjem sadržaja triju ključnih domena Građanskoga odgoja i obrazovanja ostvaruju se ciljevi koje želimo postići učenjem i poučavanjem međupredmetne teme. Metodama poučavanja u formalnome obrazovanju, neformalnome i informalnome učenju, stječu se znanja i vještine te se oblikuju stavovi važni za cjeloživotno učenje građana. Načini uključivanja učenika, kao i realizacija odgojno-obrazovnih procesa, ovise o okruženju u kojem žive te o motiviranosti i zainteresiranosti za uključivanje u život zajednice. Zbog toga će svaki odgajatelj i učitelj prilagoditi sadržaj iz domene na način koji će najbolje odgovarati okruženju u kojem se nalazi i nastavnom predmetu koji poučava.

DOMENA LJUDSKA PRAVA

Ljudska prava neophodan su preduvjet razvoja demokratskoga društva u kojemu učenici sudjeluju u aktivnostima važnima za njihov osobni razvoj i razvoj društva. Mladim ljudima stalo je do zaštite ljudskih prava te su zato nositelji demokratskih promjena i promicatelji demokratskih vrijednosti. Svojim aktivnim sudjelovanjem u razredu i školi učenici prakticiraju znanja i stječu vještine demokratskoga odlučivanja, a potom i političkoga sudjelovanja u donošenju odluka važnih za okolinu u kojoj žive i rade.

Domena ljudska prava podrazumijeva usvajanje znanja, stjecanje vještina i razvijanje stavova u kontekstu upoznavanja i prakticiranja dječjih i ljudskih prava. Učenici upoznaju načine ostvarivanja svojih prava na konkretnim primjerima iz svakodnevnoga života. Promicanje i zaštita ljudskih prava preduvjeti su punog razvoja svake osobe, a njima se potvrđuje sloboda i dostojanstvo pojedinca kao ljudskoga bića. Učenici razumiju da nije dovoljno samo poznavati ljudska prava, nego ih trebaju biti sposobni i zaštititi. Razumiju i mogu primijeniti instrumente i mehanizme zaštite dječjih i ljudskih prava. Učenici prepoznaju slučajeve diskriminacije i procjenjuju kako primjereno reagirati, odnosno kome se i kako obratiti za pomoć. Prihvaćajući različitost kao značajku identiteta svakoga pojedinca, učenici razvijaju osjetljivost za druge i drugačije i prevladavaju stereotipe i predrasude. Dugoročni cilj odgoja i obrazovanja za ljudska prava je stvaranje kulture poštovanja različitosti utemeljene na univerzalnim vrijednostima ljudskih prava kao i na razvijanju sustava njihove učinkovite zaštite.

DOMENA DEMOKRACIJA

Demokracija, promatrana kao model odlučivanja u zajednici, obuhvaća uključivanje učenika u procese stvaranja pravila koja će poštovati i time doprinosti jednakosti i uvažavanju različitosti u zajednici i društvu. Odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo jača društvenu povezanost, međusobno razumijevanje i solidarnost i potiče razvoj domoljublja. Najveći dio učenja o demokraciji obuhvaća znanja, vještine i stavove o demokratskoj vlasti kao i kritičko razmišljanje o nepoštovanju demokracije i mehanizmima zaštite. Učenici uočavaju povezanost dobrobiti pojedinca i društvene zajednice kojoj pripada. Politički procesi također utječu na formiranje aktivnog građanina te se izborima za razredno vodstvo ili glasanjem na izborima ne bi smjela iscrpiti politička funkcija učenika. Treba ih poticati da različitim oblicima sudjelovanja u političkome životu preuzimaju odgovornost za zajedničko dobro.

Usvajanjem znanja i vještina te oblikovanjem demokratskih stavova učenici stječu kompetencije za razlikovanje i razumijevanje pravno uređenih sustava i samostalno odlučivanje. Učenici primjereno svojoj dobi upoznaju načine i mogućnosti sudjelovanja u političkim odlukama u zajednici kojoj pripadaju. Razlikovanjem demokratskih načela i promicanjem demokratskih vrijednosti donose odluke vezane uz praktičnu primjenu u razredu, školi, lokalnoj zajednici, zajednici organiziranoj u državu Republiku Hrvatsku, europsku zajednicu i međunarodnu zajednicu.

Učenici poznaju i razumiju osnovne demokratske političke koncepte i procese, prepoznaju važnost političkih odluka za vlastiti život. Kritički prosuđuju utjecaj političkih odluka na uspostavljanje demokratskih vrijednosti i zauzimaju stav u odnosu na njih. Prepoznaju i prakticiraju raspoložive mogućnosti sudjelovanja i odlučivanja u javnim poslovima.

Također, upoznaju strukturu vlasti u Republici Hrvatskoj na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini te položaj Republike Hrvatske u Europskoj uniji. Analiziraju i prosuđuju učinkovitost demokratskoga ustroja s gledišta građanina. Sudjeluju u donošenju odluka te sudjeluju na izborima kao glasači ili kandidati.

DOMENA DRUŠTVENA ZAJEDNICA

Sadržaji domene Društvena zajednica učenika usmjeravaju na aktivno djelovanje u zajednici. Društvenom participacijom učenik stječe znanja, razvija vještine i oblikuje stavove o važnosti usklađivanja osobnih i zajedničkih interesa u zajednici i sudjelovanju svih građana u pridonosenju zajedničkom dobru. Da bi uopće došlo do participacije, neophodno je da građani raspolažu bitnim informacijama o radu zajednice, a time i civilnoga društva kao instrumenta promicanja demokracije i zaštite ljudskih prava. Upoznajući sudjelovanje u zajednici učenik reagira na društvenu isključenost. Komunikacijskim procesima i vještinama pregovaranja priprema se za uspješno djelovanje, za uočavanje problema u zajednici, istraživanje, predlaganje rješenja i uključivanje u različite aktivnosti. Zalaganjem i sudjelovanjem u radu zajednice, primjerice udruga i nevladinih organizacija, promiče zajedništvo i zajednički interes koji je u početku usmjeren na interes razreda, škole ili lokalne zajednice, a kasnije prerasta u građansku inicijativu u kojoj građani javno djeluju i zalažu se za promicanje vlastitih ideja za dobrobit društva.

Unutar domene Društvena zajednica razvijaju se znanja, vještine i stavovi koji pripremaju i osposobljavaju učenike za zajednički rad i uključenost u promjene u užoj i široj zajednici. Razvijaju se komunikacijske i socijalne vještine važne za razvoj školske kulture kao odražavanje vrijednosti, vjerovanja, normi, običaja i rituala koji se izgrađuju tijekom vremena u školskoj zajednici. Volontiranje i solidarno djelovanje učenika postaju dio njihova obrasca ponašanja za opće dobro. Sudjelovanjem u akcijama institucionalnih oblika udruživanja i djelovanja građana u zajednici (u sklopu nevladinih organizacija, građanskih inicijativa, medija i sl.) učenicima se pruža mogućnost društvene participacije, inicijative, pregovaranja i dijaloga. Učenici uočavaju važnost javnog dobra i njegovog očuvanja u zajednici, a promicanjem kvalitete života unaprjeđuju životne uvjete, povjerenje, zajedništvo i društvenu solidarnost među građanima na svim razinama – od razredne i školske do lokalne i globalne.

D Odgojno-obrazovna očekivanja po odgojno-obrazovnim ciklusima i domenama te ključni sadržaji

1. CIKLUS

1. I 2. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

A / LJUDSKA PRAVA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.1.1.

Ponaša se u skladu
s dječjim pravima u
svakodnevnom životu.

ZNANJE

Svojim riječima navodi dječja prava.

VJEŠTINE

Primjenjuje dječja prava u svakodnevnim situacijama.
Primjenjuje socijalnu osjetljivost, empatiju
i uzajamno poštovanje u razredu.

STAVOVI

Pridaje važnost dječjim pravima.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- poticati iznošenje stavova o dječjim pravima
 - poticati razvoj socijalnih vještina
 - obilježiti Dječji tjedan (Sat razrednika, izvanučionička nastava)
 - organizirati kviz o dječjim pravima (mrežno)
 - obilježiti Međunarodni dan dječjih prava (integrirano)
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.1.2.

Aktivno zastupa
dječja prava.

ZNANJE

Uz pomoć učitelja navodi primjere kršenja
i načine zaštite dječjih prava u svakodnevnim situacijama.

VJEŠTINE

Sudjeluje u razgovoru o dječjim pravima i daje prijedloge
vezane uz zaštitu dječjih prava u svakodnevnim situacijama.

STAVOVI

Zastupa jednaka prava za svako dijete.
Zalaže se za interkulturalnost.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- surađivati s organizacijama koje djeluju u području promicanja i zaštite dječjih prava (Društvo Naša djeca, Hrvatski Crveni križ, udruge civilnoga društva)
 - pisati tematske dječje poruke za usmjeravanje pozornosti javnosti na dječje potrebe i prava (Hrvatski jezik, Likovna kultura)
 - postaviti razredni Sandučić povjerenja za komentare o kršenju dječjih prava
 - koristiti dramsko-pedagoške metode
-

KLJUČNI SADRŽAJI**OBVEZNI**

1. Prava i odgovornosti učenika u razredu i školi
2. Što učiniti ako se dječja prava krše
3. Poticanje domoljublja ostvarivanjem dječjih prava

PREPORUČENI

1. Koja prava (ne)ostvaruju moji prijatelji iz razreda i škole i kako im mogu pomoći
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.1.1.

Promiče pravila demokratske zajednice.

ZNANJE

Opisuje svojim riječima pojmove: zajednica, pravila. Navodi najvažnija razredna i školska pravila i svojim ih riječima objašnjava.

VJEŠTINE

Predlaže razredna pravila, uočava njihova kršenja te ih komentira. Sudjeluje u izradi razrednih pravila uz prihvaćanje individualnih posebnosti.

STAVOVI

Prihvaća da se radi dobrobiti zajednice svi trebaju pridržavati određenih pravila te da je pravedno odlučivanje važno za uspjeh svih u razredu i školi.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- Sati razrednika tijekom cijelog ciklusa
- izraditi plakat s pravilima, razrednim znakom i posljedicama kršenja pravila
- međupredmetna tema Osobni i socijalni razvoj

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.1.2.

Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.

ZNANJE

Objašnjava svojim riječima pravila za izbore u razredu i izbore u Vijeće učenika. Opisuje poželjna obilježja kandidata.

VJEŠTINE

Sudjeluje u izborima i u ostalim procesima donošenja odluka. Prepoznaje kršenje pravila izbora i primjereno reagira na njih. Uočava prednosti predstavljenih kandidata.

STAVOVI

Prihvaća da pojedinci u razredu mogu imati različite uloge i odgovornosti, ali i zajednički cilj. Zalaže se za pridržavanje pravila u razredu.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- Sati razrednika tijekom cijelog ciklusa
- na primjeru filma ili knjige analizirati osobine likova djece i njihove postupke (integrirano)
- međupredmetne teme: Osobni i socijalni razvoj i Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije

KLJUČNI SADRŽAJI

OBVEZNI

1. Povezivanje pravila s pravima i odgovornostima
2. Poticanje domoljublja odlučivanjem u razredu i školi
3. Prihvatljiva i neprihvatljiva ponašanja

PREPORUČENI

1. Sudjelovanje u rješavanju problema u razredu i u školi

C / DRUŠTVENA ZAJEDNICA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.1.1.

Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.

ZNANJE

Opisuje svojim riječima dobrobit zajedničkih aktivnosti u razrednom odjelu.

VJEŠTINE

Uključuje se u zajedničke aktivnosti razrednog odjela i izvršava svoj dio zadatka.

STAVOVI

Podržava uspjeh zajednički planiranih aktivnosti.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- integrirano tijekom svih ciklusa

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.1.2.

Promiče solidarnost u razredu.

ZNANJE

Opisuje važnost međusobnog pomaganja.

VJEŠTINE

Uključuje se u pomaganje vršnjacima u svakodnevnim situacijama uz pomoć odraslih.
Samoinicijativno pomaže učenicima kojima je pomoć potrebna.

STAVOVI

Zalaže se za solidarno ponašanje.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- integrirano tijekom svih ciklusa

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.1.3.

Promiče kvalitetu života u razredu.

ZNANJE

Svojim riječima opisuje nenasilno ponašanje i daje primjer za nj. Davanjem primjera objašnjava važnost čuvanja vlastite, tuđe i zajedničke imovine.

VJEŠTINE

Sudjeluje u davanju prijedloga nenasilnoga ponašanja i povezuje ih s primjerima iz svakodnevnih situacija. Koristi se nenasilnom komunikacijom. Ukazuje na dobrobit čuvanja vlastite, tuđe i zajedničke imovine.

STAVOVI

Podržava nenasilno ponašanje. Zalaže se za čuvanje vlastite, tuđe i zajedničke imovine.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- Sat razrednika, Hrvatski jezik, Priroda i društvo
 - veza s međupredmetnim temama: Osobni i socijalni razvoj i Poduzetništvo
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.1.4.

Promiče razvoj razredne zajednice i demokratizaciju škole.

ZNANJE

Objašnjava osobnu odgovornost pojedinca prema razrednoj zajednici.

VJEŠTINE

Vrednuje utjecaj svojih odluka na razvoj razredne zajednice.

STAVOVI

Iskazuje privrženost razrednoj zajednici.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- osmisliti i prikazati situacije poteškoća u razrednoj zajednici i moguća rješenja (integrirano, međupredmetne teme: Osobni i socijalni razvoj, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Održivi razvoj, Poduzetništvo)
-

KLJUČNI SADRŽAJI

OBVEZNI

1. Solidarnost
 2. Domoljublje
 3. Nenasilno ponašanje
 4. Odgovornost učenika u razrednoj zajednici
-

A / LJUDSKA PRAVA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.2.1.

Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.

ZNANJE

Svojim riječima opisuje ljudska prava.

VJEŠTINE

Primjenjuje ljudska prava u skladu sa svojim iskustvom i potrebama.

STAVOVI

Pridaje važnost ljudskim pravima i odgovornostima.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- poticati razvoj socijalnih vještina
- koristiti dramsko-pedagoške metode
- analizirati temeljna ljudska prava iz svakodnevnice u skupinama (integrirano)
- sudjelovati u Dječjem forumu (4. i 5. razred)
- obilježiti posebne dane (Dan ljudskih prava, Dan sjećanja na Vukovar i sl., Priroda i društvo, Hrvatski jezik, Priroda, Povijest, Sat razrednika)
- sudjelovati u istraživačkim projektima o diskriminaciji na različitim osnovama (integrirano, međupredmetna tema Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije)
- postaviti razredni i školski Sandučić povjerenja za komentare o kršenju dječjih prava
- poticati razvoj socijalnih vještina
- koristiti dramsko-pedagoške metode
- analizirati temeljna ljudska prava iz svakodnevnice u skupinama (integrirano)
- sudjelovati u Dječjem forumu (4. i 5. razred)
- obilježiti posebne dane: Dan ljudskih prava, Dan sjećanja na Vukovar i sl. (Priroda i društvo, Hrvatski jezik, Priroda, Povijest, Sat razrednika)
- sudjelovati u istraživačkim projektima o diskriminaciji na različitim osnovama (integrirano, međupredmetna tema Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije)
- postaviti razredni i školski Sandučić povjerenja za komentare o kršenju dječjih prava

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.2.2.

Aktivno zastupa
ljudska prava.

ZNANJE

Navodi primjere kršenja i načine zaštite ljudskih prava u svakodnevnim situacijama.

VJEŠTINE

Raspravlja o ponašanjima i okolnostima u svakodnevnim situacijama koje otežavaju primjenu ljudskih prava i argumentirano iznosi mišljenje i stavove tamo gdje se ljudska prava krše. Javno izlaže i zastupa ljudska prava.

STAVOVI

Zastupa jednaka prava za svaku osobu.
Zalaže se za interkulturalnost.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- organizirati kviz na školskoj i međuškolskoj razini i raspravu o primjerima (ne)odgovornosti pojedinaca (Sat razrednika, Priroda)
- uključiti se u akcije Crvenoga križa
- uključiti se u akcije Društva Naša djeca
- koristiti se medijskim tekstovima za raspravu o ljudskim pravima (Hrvatski jezik, Likovna kultura, međupredmetna tema Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije)

KLJUČNI SADRŽAJI

1. Vrijednosti ljudskih prava (ljudsko dostojanstvo, sloboda, ravnopravnost, solidarnost)
2. Što učiniti ako se ljudska prava krše
3. Povezanost domoljublja i društvenog sudjelovanja
4. Stereotipi i predrasude

B / DEMOKRACIJA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.2.1.

Promiče pravila
demokratske zajednice.

ZNANJE

Opisuje svojim riječima pojmove: politika, društvo, demokracija, republika, ropstvo, carstvo.

Opisuje demokratsko donošenje odluka u Vijeću učenika.

VJEŠTINE

Obrazlaže svoje ideje i stajališta važna za odlučivanje poštujući mišljenja drugih.

STAVOVI

Prihvaća da se radi dobrobiti zajednice svi trebaju pridržavati određenih pravila i da je pravedno odlučivanje važno za uspjeh svih članova zajednice.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- povezati sa sadržajima iz nastavnog predmeta Povijest
- Sati razrednika tijekom cijelog ciklusa
- uporabom književnih i filmskih sadržaja, igranjem uloga i dramtizacijom osvještavati probleme oblikovanja demokratske zajednice (Hrvatski jezik, Priroda i društvo, Likovna kultura i Glazbena kultura)

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.2.2.

Sudjeluje u odlučivanju
u demokratskoj
zajednici.

ZNANJE

Opisuje postupke pravednog odlučivanja i ispravljanja učinjene nepravde ili štete.

Opisuje svojim riječima što je pravo na informaciju.

Imenuje najvažnije institucije lokalne vlasti.

VJEŠTINE

Prepoznaje nepravednost postupaka u svakodnevnom životu i školi te primjereno reagira na njih.

Uočava važnost informiranja i ulogu medija u informiranju te ih preispituje.

Predlaže teme o kojima bi Vijeće učenika moglo raspravljati.

STAVOVI

Zalaže se za demokratske stavove i vrijednosti

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- Sati razrednika tijekom cijeloga ciklusa
 - upoznati dostupnost javnih službi i usluga putem IKT-a
 - analizirati tematske članke iz medija i organizirati rasprave i debate (integrirano)
 - sudjelovati u radu Dječjih vijeća u lokalnoj zajednici
 - međupredmetne teme: Osobni i socijalni razvoj, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije
-

KLJUČNI SADRŽAJI

OBVEZNI

1. Politika, društvo, domoljublje, demokracija, republika (javna stvar), carstvo, ropstvo
2. Pravedno odlučivanje (proces demokratskoga odlučivanja)
3. Najvažnije institucije lokalne vlasti (općina, grad, županija)
4. Dokumenti kojima se uređuje rad škole (Kućni red, Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, Pravilnik o kriterijima za izricanje pedagoških mjera)
5. Uloga medija u informiranju

PREPORUČENI

1. Ovlasti institucija lokalnih vlasti
 2. Hrvatski sabor, Predsjednik Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske, sudovi
-

C / DRUŠTVENA ZAJEDNICA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.2.1.

Sudjeluje
u unaprjeđenju života
i rada škole.

ZNANJE

Opisuje ulogu učenika u uočavanju, istraživanju i rješavanju problema u školi.

VJEŠTINE

Aktivno raspravlja o pitanjima važnima za život i rad u školi.
Istražuje i koristi se s više izvora informiranja.
Uspoređuje informacije i kritički ih promišlja.

STAVOVI

Smatra važnim osobni doprinos unaprjeđenju života i rada škole.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- sudjelovati u izradi školskih ili razrednih novina (mrežno)
 - sudjelovati u Projektu Građanin
 - sudjelovati u projektima (integrirano)
 - volontiranje sukladno Zakonu o volonterstvu
 - međupredmetne teme: Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.2.2.

Promiče solidarnost
u školi.

ZNANJE

Objašnjava važnost solidarnosti.

VJEŠTINE

Predlaže humanitarne akcije i sudjeluje u njima.
Uključuje se u skupinu vršnjačke pomoći.

STAVOVI

Zalaže se za solidarnost u školi.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- organizirati vršnjačku pomoć prema potrebama u razredu i školi
- organizirati blagdanske sajmove i sudjelovati u njima
- naučiti znakovni jezik one koji žele
- sudjelovati u edukaciji za prevenciju negativnih oblika ponašanja

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.2.3.

Promiče kvalitetu
života u školi i
demokratizaciju škole.

ZNANJE

Objašnjava ulogu pojedinca i skupine u poticanju, sprječavanju
i rješavanju vršnjačkog i drugih oblika nasilja u školi.
Objašnjava primjereno postupanje prema privatnoj imovini
i javnom dobru.

VJEŠTINE

Koristi se tehnikama nenasilnoga rješavanja sukoba.
Uočava i povezuje utjecaj postupanja prema privatnoj imovini
i javnom dobru na kvalitetu života u školi.
Prepoznaje pojavne oblike korupcije.

STAVOVI

Smatra da nenasilna komunikacija doprinosi osobnom uspjehu
te kvalitetnim odnosima u školskoj zajednici.
Prihvaća odgovornost za postupanje prema privatnoj imovini
i javnom dobru.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- izraditi pravila i odrediti koje su posljedice kršenja pravila za oštećivanje školske imovine i imovine učenika
- izraditi projekte na temu javnog dobra (kulturna baština, okoliš škole, dječji parkovi, igrališta i sl.)
- koristiti se informacijsko-komunikacijskim alatima za izradu prezentacija, plakata, praćenja transparentnosti
- međupredmetne teme: Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, nastavni predmet Hrvatski jezik

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.2.4.

Promiče razvoj
školske kulture i
demokratizaciju škole.

ZNANJE

Poznaje svoju ulogu u razvoju školske kulture i demokratizaciji škole.

VJEŠTINE

Svojim ponašanjem doprinosi razvoju školske kulture i demokratizaciji škole.

STAVOVI

Zalaže se za pozitivnu školsku kulturu.
Podržava demokratizaciju škole.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- kroz sve školske aktivnosti
 - aktivno sudjelovanje u Vijeću učenika
 - predstavljanje rezultata projekata u kojima je sudjelovao
 - međupredmetne teme: Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, Zdravlje, Učiti kako učiti, Poduzetništvo
-

KLJUČNI SADRŽAJI

1. Suradnja i timski rad u istraživanju i rješavanju zajedničkih problema u obiteljskoj, razrednoj i široj zajednici (tema)
 2. Solidarnost i društveno koristan rad: pomoć slabijim učenicima
 3. Rad na projektu – koraci u projektu
 4. Privatna imovina i javno dobro
 5. Školska kultura i demokratizacija škole
-

A / LJUDSKA PRAVA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.3.1.

Promišlja o razvoju
ljudskih prava.

ZNANJE

Objašnjava promjene koje su se dogodile u razvoju ljudskih prava.

VJEŠTINE

Istražuje različite izvore, vrednuje informacije te kritički promišlja o promjenama u razvoju ljudskih prava.

STAVOVI

Promiče razvoj i napredak ljudskih prava.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- istraživati i prikazati razvoj ljudskih prava (integrirano, Povijest, Hrvatski jezik, projektno)

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.3.2.

Uočava važnost Ustava
Republike Hrvatske
i drugih temeljnih
dokumenata u zaštiti
ljudskih prava.

ZNANJE

Navodi temeljne dokumente o zaštiti ljudskih prava.
Objašnjava temeljne vrednote Ustava RH i vladavinu prava.

VJEŠTINE

Koristeći tekst Ustava Republike Hrvatske pronalazi i povezuje sadržaj dokumenata o zaštiti ljudskih prava s primjerima iz svakodnevnice.

STAVOVI

Smatra važnim promicanje temeljnih dokumenata o zaštiti ljudskih prava.
Zalaže se za poštivanje temeljnih dokumenata Republike Hrvatske u području zaštite ljudskih prava.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- istraživati različite dokumente Republike Hrvatske (Ustav Republike Hrvatske), Vijeća Europe, Europske unije i Ujedinjenih naroda u području ljudskih prava (Hrvatski jezik, Povijest, Geografija)
- uočavati kršenje ljudskih prava te na temelju proučenih dokumenata predlagati rješenja radi njihove zaštite (integrirano, Povijest)

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA**goo A.3.3.****Promiče ljudska prava.****ZNANJE**

Identificira uzroke i posljedice primjera diskriminacije po svim osnovama zakona o suzbijanju diskriminacije – rasne ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

Daje primjer pojavnoga oblika diskriminacije.

VJEŠTINE

Prepoznaje slučajeve diskriminacije u svakodnevnim situacijama i primjereno reagira na njih.

STAVOVI

Protivi se predrasudama, stereotipima i govoru mržnje. Zalaže se za interkulturalnost.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- pripremati i organizirati sudjelovanje u humanitarnim akcijama
- poticati razvoj socijalnih vještina
- posjetiti različite organizacije koje promiču ljudska prava (Povijest)
- surađivati s udrugama i institucijama koje se bave ostvarivanjem prava osoba s invaliditetom (Vjeronauk, međupredmetne teme: Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje)
- sudjelovati na tribinama na teme diskriminacije na različitim osnovama, predrasude i stereotipi (Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest, Priroda, međupredmetna tema Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije)
- sudjelovati na radionici Prevencije trgovanja ljudima
- organizirati debatu (Ako debatni klub ne djeluje u školi, debatu realizirati u sklopu Sata razrednika)

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA**goo A.3.4.****Promiče pravo na obrazovanje i pravo na rad.****ZNANJE**

Objašnjava što je pravo na obrazovanje.

Objašnjava što je pravo na rad.

VJEŠTINE

Predlaže načine zaštite prava na obrazovanje i prava na rad u zajednici i na globalnom kontekstu. Povezuje pravo na obrazovanje i diskriminaciju proizašlu iz prava na rad.

Povezuje diskriminaciju i pravo na rad.

STAVOVI

Zalaže se za promicanje prava na obrazovanje i prava na rad. Promiče pravo na udruživanje radi zaštite prava (Vijeće učenika, sindikati).

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- kritički argumentirati učinkovitost prava na obrazovanje i prava na rad (integrirano, Povijest, Hrvatski jezik)
 - predlagati načine zaštite prava na obrazovanje u okviru projektne nastave
 - upoznati Zakon o pravu na pristup informacijama i Konvenciju o pravima djeteta – čl.13. i čl. 17.
 - upoznati nacionalni i međunarodni okvir prava radnika, kao i sindikalno udruživanje radnika
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.3.5.

Promiče ravnopravnost spolova.

ZNANJE

Obrazlaže povijesnu i društvenu uvjetovanost u odnosu na položaj i participaciju žena i muškaraca. Objašnjava stereotipe o muškarcima i ženama u svakodnevici i medijima.

VJEŠTINE

Prepoznaje diskriminaciju na osnovi spola i primjereno reagira.

STAVOVI

Zalaže se za ravnopravnost spolova u svakodnevnim situacijama.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- povezati sa sadržajima nastavnih predmeta: Povijest, Hrvatski jezik, Biologija, Vjeronauk, Sat razrednika i međupredmetnim temama: Održivi razvoj, Zdravlje i Osobni i socijalni razvoj
 - tematski ili projektno u radionicama
-

KLJUČNI SADRŽAJI**OBVEZNI**

1. Područja i generacije ljudskih prava
 2. Temeljni dokumenti o zaštiti ljudskih prava
 3. Diskriminacija
 4. Stereotipi i predrasude
 5. Pravo na obrazovanje i pravo na rad
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.3.1.

Promiče pravila
demokratske zajednice.

ZNANJE

Opisuje pojmove: politika, vlast, političke stranke, ideologija, demokracija.

Navodi najpoznatije hrvatske političke stranke i njihove čelnike. Razlikuje Ustav i zakone.

VJEŠTINE

Prepoznaje važnost politike i najvažnijih političkih odluka u svakodnevnom životu.

Prepoznaje razlike između direktnoga i indirektnoga sudjelovanja u procesima donošenja političkih odluka.

STAVOVI

Smatra da političke odluke izravno utječu na živote svih nas.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- povezati sa sadržajima nastavnog predmeta Povijest
- posjetiti predstavnike političke vlasti (Sat razrednika, integrirano)
- međupredmetna tema Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.3.2.

Sudjeluje u odlučivanju
u demokratskoj
zajednici.

ZNANJE

Razlikuje neposrednu od predstavničke demokracije.

Razlikuje demokratske od nedemokratskih režima.

Razlikuje vrste pravednosti (proceduralnu, korektivnu i distributivnu pravdu).

VJEŠTINE

Prepoznaje važnost različitosti i pluralizma u demokraciji.

Analizira političke odluke, događaje i procese s gledišta demokratskih vrijednosti.

STAVOVI

Preuzima odgovornost za svoje odluke i izbore.

Zalaže se za različitost mišljenja u demokraciji.

Smatra važnim sudjelovati u tematskim raspravama i debatama u razredu, školi, međunarodnim susretima i natjecanjima.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- aktivan rad u Vijeću učenika i promocija Vijeća učenika
 - upoznati dostupnost javnih službi i usluga putem IKT-a
 - povezati sa sadržajima nastavnog predmeta Povijest
 - Sati razrednika tijekom cijelog ciklusa (izborni procesi u razredu i školi)
 - projektima (integrirano i Sat razrednika)
 - međupredmetne teme: Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.3.3.

Analizira ustrojstvo
vlasti u Republici
Hrvatskoj.

ZNANJE

Objašnjava što je ustavna vlast i trodioba vlasti.
Navodi ustrojstvo zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti.
Navodi tko su predstavnici pojedine vlasti (Hrvatski sabor, Predsjednik Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske, sudovi).
Povezuje i uspoređuje svoj položaj građanina Republike Hrvatske i građanina Europske unije

VJEŠTINE

Prepoznaje koja su pitanja u djelokrugu određenog ogranka vlasti (zakonodavne, izvršne, sudbene).

STAVOVI

Smatra važnim postojanje trodiobe vlasti kako bi se međusobno ograničavale i nadzirale.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- Sati razrednika tijekom svih ciklusa
- povezati sa sadržajima nastavnog predmeta Geografija
- posjetiti institucije hrvatske vlasti (Sat razrednika, integrirano)
- međupredmetne teme: Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije

KLJUČNI SADRŽAJI

OBVEZNI

1. Politika, vlast, političke stranke, ideologija, domoljublje
2. Hrvatske političke stranke
3. Ustav i zakoni
4. Neposredna i predstavnička demokracija
5. Trodioba vlasti
6. Hrvatski sabor, Predsjednik Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske, sudovi
7. Republika Hrvatska i Europska unija

C / DRUŠTVENA ZAJEDNICA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.3.1.

Aktivno sudjeluje u projektima lokalne zajednice

ZNANJE

Objašnjava prednosti sudjelovanja i rada na projektima za doprinos lokalnoj zajednici.

VJEŠTINE

Sudjeluje u radu na projektima u lokalnoj zajednici.

STAVOVI

Smatra važnim doprinos lokalnoj zajednici.
Zastupa svoje ideje i stajališta važna za lokalnu zajednicu.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- surađivati s udrugama civilnoga društva u projektima i akcijama (integrirano)
 - volontiranje sukladno Zakonu o volonterstvu
 - međupredmetne teme: Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, Zdravlje, Učiti kako učiti, Poduzetništvo
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.3.2.

Doprinosi društvenoj solidarnosti.

ZNANJE

Objašnjava što je dobrovoljni društveni rad i koja mu je svrha.
Obrazlaže oblike društvene isključenosti uz primjere.

VJEŠTINE

Predlaže akcije solidarnosti u školi i u lokalnoj zajednici i uz pomoć organizacija civilnoga društva sudjeluje u njima.
Sudjeluje u edukacijama u zajednici s temom društvene isključenosti.

STAVOVI

Pokazuje privrženost uzajamnom razumijevanju, poštovanju, suradnji i solidarnosti na razini razreda, škole, obitelji i društva u cjelini.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- organizirati akcije solidarnosti prema potrebama lokalne zajednice (integrirano)
 - međupredmetne teme: Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, Zdravlje, Učiti kako učiti, Poduzetništvo
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.3.3.

Promiče kvalitetu života u lokalnoj zajednici.

ZNANJE

Objašnjava ulogu aktivnog slušanja u kvalitetnoj komunikaciji. Navodi načine nenasilnoga rješavanja sukoba i primjere nenasilnoga otpora. Objasnjava korake medijacije. Navodi posljedice neodgovornog odnosa prema javnom dobru u lokalnoj zajednici.

VJEŠTINE

Koristi se aktivnim slušanjem u komunikaciji. Koristi se medijacijom i drugim tehnikama nenasilnoga rješavanja sukoba. Čuva javno dobro. Uočava štetnost korupcije na primjerima.

STAVOVI

Promiče socijalne vještine, nenasilnu komunikaciju i mirotvorstvo. Prihvaća odgovornost za čuvanje privatne imovine i javnog dobra.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- promicati demokratizaciju škole kroz suradnju s lokalnom zajednicom
 - Vijeće učenika
 - međupredmetna tema Osobni i socijalni razvoj
 - snimiti i prikazati dokumentarni film (Hrvatski jezik, Informatika)
 - istražiti posljedice pozitivnog i negativnog odnosa prema javnom dobru u društvenoj zajednici i objaviti rezultate na školskoj i lokalnoj razini (Matematika, Hrvatski jezik, Biologija, Sat razrednika, međupredmetne teme: Poduzetništvo, Održivi razvoj, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije)
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.3.4.

Opisuje svojim riječima utjecaj korupcije na život građana.

ZNANJE

Navodi vrste korupcije. Objasnjava uzroke korupcije i njezine posljedice na građane.

VJEŠTINE

Prepoznaje primjere korupcije u svojem okruženju.

STAVOVI

Smatra da je korupcija negativna pojava.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- surađivati s udrugama civilnoga društva
 - međupredmetne teme: Poduzetništvo, Održivi razvoj, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije
-

KLJUČNI SADRŽAJI

OBVEZNI

1. Prepoznavanje domoljublja sudjelovanjem u projektima lokalne zajednice
 2. Društvena solidarnost
 3. Posljedice odnosa prema javnom dobru u društvenoj zajednici
 4. Utjecaj korupcije na zajednicu
-

A / LJUDSKA PRAVA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.4.1.

Aktivno sudjeluje u zaštiti ljudskih prava.

ZNANJE

Uočava aktualne probleme u zajednici i objašnjava vezu s ljudskim pravima te načine zaštite ljudskih prava.

VJEŠTINE

Koristi se vještinama raspravljanja u debatama, tribinama i okruglim stolovima o zaštiti ljudskih prava.

STAVOVI

Vrednuje odnos prema ljudskim pravima u zajednici.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- prikupljati primjere iz lokalne zajednice te predlagati rješenja za njihovu zaštitu (Sati razrednika)
- posjetiti institucije (sudovi, pravobranitelji)

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.4.2.

Promiče ulogu institucija i organizacija u zaštiti ljudskih prava na europskoj i globalnoj razini.

ZNANJE

Opisuje djelokrug institucija i ulogu organizacija u zaštiti ljudskih prava.

VJEŠTINE

Koristi se prikladnim načinima i mehanizmima obraćanja institucijama i organizacijama nadležnima za određeno kršenje ljudskih prava.

STAVOVI

Poštuje institucije i organizacije nadležne za kršenje ljudskih prava i uvažava njihovu funkciju.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- istražiti ulogu institucija koje se bave promicanjem i zaštitom ljudskih prava na području Republike Hrvatske i šire (Sati razrednika, integrirano, Povijest)
- uključiti se u tribine i okrugle stolove vezane uz zaštitu ljudskih prava
- sudjelovati u akcijama sprječavanja nedemokratskih postupanja vlasti
- obraćati se institucijama radi zaštite ljudskih prava

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.4.3.

Promiče ljudska prava.

ZNANJE

Navodi prilike i mogućnosti vezane uz ljudska prava u kojima može sudjelovati kao aktivan građanin zajednice.

VJEŠTINE

Predlaže načine organiziranja akcija u zajednici vezane uz pitanja ljudskih prava.

STAVOVI

Vrednuje provedene aktivnosti i svoj doprinos u njima.
Zalaže se za ostvarivanje pozitivnih promjena u zajednici.
Zalaže se za interkulturalnost.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- upoznati javnost s načinima aktivnoga sudjelovanja i zaštite ljudskih prava koja su im povrijeđena u zajednici
- istraživati ljudska prava i sudjelovati u njihovu promicanju tijekom projekata (Projekt građanin, simulacija sjednice Hrvatskoga sabora, simulacija suđenja)
- sudjelovati na radionici Prevencije trgovanja ljudima

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.4.4.

Promiče ravnopravnost spolova.

ZNANJE

Objašnjava najvažnije pojmove uz ravnopravnost spolova.
Navodi institucije i organizacije koje štite ravnopravnost spolova i objašnjava njihovu ulogu.

VJEŠTINE

Prepoznaje spolnu diskriminaciju i primjereno reagira na nju.
Aktivno i odgovorno odnosi se prema osobama različitoga spola.

STAVOVI

Zalaže se za ravnopravnost spolova u svakodnevnim situacijama u obiteljskoj, bračnoj i svakoj drugoj zajednici.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- povezati sa sadržajima nastavnih predmeta: Povijest, Biologija, Vjeronauk, Sociologija, Etika i Psihologija i s međupredmetnim temama: Zdravlje i Osobni i socijalni razvoj tematski ili projektno u radionicama

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.4.5.

Promiče prava nacionalnih manjina.

ZNANJE

Navodi ustavna i zakonska prava nacionalnih manjina.

VJEŠTINE

Istražuje probleme s kojima se susreću pripadnici nacionalnih manjina.

STAVOVI

Poštuje prava nacionalnih manjina.
Zalaže se za integraciju i ravnopravan tretman nacionalnih manjina.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- povezati sa sadržajima nastavnih predmeta: Povijest, Geografija, Vjeronauk, Etika i s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj
-

KLJUČNI SADRŽAJI

OBVEZNI

1. Načini zaštite ljudskih prava u zajednici
2. Nacionalni i međunarodni instrumenti zaštite ljudskih prava
3. Mogućnosti u kojima učenik može sudjelovati kao aktivan građanin zajednice
4. Društveno sudjelovanje u zajednici (civilno društvo, građanski neposluh)
5. Spol, spolni identitet
6. Prava nacionalnih manjina, kulturni pluralizam

PREPORUČENI

1. Rezultati akcija u zajednici
 2. Pravo na obrazovanje i pravo na rad
-

B / DEMOKRACIJA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.4.1.

Promiče pravila
demokratske zajednice.

ZNANJE

Obrazlaže osnovne političke koncepte i procese.
Obrazlaže zašto se ljudi udružuju u političke zajednice.
Objašnjava način formiranja i ulogu demokratske vlasti te potrebu ograničenja i kontrole vlasti.

VJEŠTINE

Prepoznaje važnost i posljedice političkih odluka za vlastiti život.

STAVOVI

Zastupa važnost demokratske svijesti političke kulture građana u rješavanju društvenih i političkih problema.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- povezati sa sadržajima nastavnih predmeta Etika i Povijest; integrirano
- Sat razrednika i izvanučionička nastava
- projekti
- međupredmetne teme: Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.4.2.

Sudjeluje u odlučivanju
u demokratskoj
zajednici.

ZNANJE

Objašnjava razliku između demokratskih društava i društava u kojima su ljudi diskriminirani.
Navodi ograničenja neposredne demokracije.
Obrazlaže različite utjecaje na stupanj razvoja demokracije.

VJEŠTINE

Istražuje prošle i aktualne događaje i procese s gledišta demokratskih vrijednosti.

STAVOVI

Zastupa razvoj demokracije.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- povezati sa sadržajima nastavnih predmeta Etika, Povijest
- Sat razrednika i izvanučionička nastava
- metode procesne drame s aktualnim temama u društvenom/političkom okružju
- sudjelovati u Savjetima mladih

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.4.3.

Analizira ustrojstvo vlasti u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji.

ZNANJE

Objašnjava ustrojstvo vlasti u Republici Hrvatskoj.
Navodi institucije Europske unije.

VJEŠTINE

Uspoređuje funkcije institucija Republike Hrvatske i Europske unije.

STAVOVI

Zastupa svoje interese i interese svoje lokalne zajednice u Hrvatskoj i Europskoj uniji

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- veza s nastavnim predmetom Povijest
 - Sat razrednika i izvanučionički (projekti i posjet institucijama)
-

KLJUČNI SADRŽAJI

OBAVEZNI

1. Moć, vlast, autoritet
 2. Izvori vlasti
 3. Potreba ograničenja i kontrole vlasti
 4. Povezanost zajedničkog (općeg) dobra i domoljublja
 5. Karakteristike demokratskih i nedemokratskih režima
 6. Ustrojstvo vlasti u Republici Hrvatskoj i njene institucije
 7. Institucije Europske unije
-

C / DRUŠTVENA ZAJEDNICA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.4.1.

Aktivno se uključuje u razvoj zajednice.

ZNANJE

Objašnjava značenje, ulogu i postignuća zajednice pri rješavanju problema.

VJEŠTINE

Uključuje se u promociju i aktivnosti zajednice. Razvija komunikacijske i socijalne vještine zagovaranja i promicanja vrijednosti i ciljeva zajednice.

STAVOVI

Zalaže se za ulaganje u razvoj zajednice.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- kritički promišljati o problemima (Psihologija, Sat razrednika, Povijest, Geografija)
 - sudjelovati u akcijama u zajednici
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.4.2.

Dobrovoljno sudjeluje u društveno korisnom radu.

ZNANJE

Navodi humanitarne organizacije u zajednici i opisuje njihovo djelovanje.

VJEŠTINE

Uključuje se i organizira humanitarne aktivnosti u skladu s uočenim potrebama pojedinaca.

STAVOVI

Ukazuje na potrebu za humanitarnim djelovanjem. Smatra da društveno koristan rad doprinosi osobnom razvoju i društvenomu napretku u cjelini.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- sudjelovati u društveno korisnom radu u suradnji s udrugama civilnoga društva
 - volontirati sukladno Zakonu o volonterstvu
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.4.3.

Promiče kvalitetu života u zajednici.

ZNANJE

Objašnjava društvenu isključenost.
Objašnjava uzroke i posljedice virtualnoga nasilja i nasilja u mladenačkim vezama.
Opisuje ulogu nevladinih organizacija.

VJEŠTINE

Reagira na društvenu isključenost i nasilno ponašanje.
Sudjeluje u radu nevladinih organizacija i drugih organizacija civilnoga društva.

STAVOVI

Preuzima odgovornost za svoje ponašanje i komunikaciju.
Zalaže se za ostvarivanje ciljeva nevladinih organizacija i drugih organizacija u zajednici.
Smatra korupciju negativnom pojavom.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- promicati demokratizaciju škole kroz suradnju s civilnim društvom
- Vijeće učenika
- sudjelovati u akcijama civilnoga društva (međupredmetne teme: Zdravlje, Osobni i socijalni razvoj, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Sat razrednika, Psihologija, Etika, Vjeronauk, Hrvatski jezik)
- sudjelovati u aktivnostima i projektima nevladinih organizacija, pratiti i predstaviti informacije objavljene u medijima
- međupredmetne teme: Poduzetništvo, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije i Održivi razvoj

KLJUČNI SADRŽAJI

OBAVEZNI:

1. Nevladine organizacije
2. Projekti lokalne zajednice
3. Društvena solidarnost
4. Posljedice odnosa prema javnom dobru u zajednici

PREPORUČENI:

1. Pravo na obrazovanje

A / LJUDSKA PRAVA**ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA****goo A.5.1.**

Aktivno sudjeluje u zaštiti i promicanju ljudskih prava.

ZNANJE

Identificira diskriminaciju i kršenje ljudskih prava po različitim osnovama.

Odabire prikladan sustav / mehanizam zaštite ljudskih prava.

VJEŠTINE

Koristi se prikladnim načinima i mehanizmima obraćanja nadležnim institucijama i organizacijama civilnog društva radi zaštite i promicanja ljudskih prava u zajednici.

STAVOVI

Protivi se svakom obliku diskriminacije i kršenja ljudskih prava te smatra važnom potrebu osobnog doprinosa promicanju ljudskih prava.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- posjetiti institucije i organizacije za zaštitu i promicanje ljudskih prava
- prikupljati primjere iz europske ili globalne zajednice u kontekstu zaštite ljudskih prava te predlagati rješenja za njihovu zaštitu (integrirano, Povijest, Politika i gospodarstvo, Geografija)
- sudjelovati na radionici Prevencije trgovanja ljudima
- sudjelovati u realizaciji projekta zagovaranja ljudskih prava
- posjetiti institucije (sudovi, pravobranitelji)

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA**goo A.5.2.**

Promiče ulogu institucija i organizacija u zaštiti ljudskih prava.

ZNANJE

Obrazlaže koncept pravne države i vladavine prava.

VJEŠTINE

Analizira ulogu institucija i organizacija u zaštiti ljudskih prava. Prepoznaje slučajeve zlouporabe ovlasti i primjereno reagira.

STAVOVI

Podržava ulogu institucija u promicanju i zaštiti ljudskih prava te se zalaže za jednak pristup i mogućnosti za sve.

Smatra da svatko ima pravo na pošteno i nepristrano postupanje institucija i organizacija radi zaštite ljudskih prava.

Podržava ulogu institucija i organizacija u promicanju interkulturalnosti.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- posjetiti institucije (Politika i gospodarstvo)
 - uključiti se u akcije sprječavanja nedemokratskih postupanja vlasti
 - posjetiti sindikalne organizacije i upoznati se s njihovim radom
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo A.5.3.

Promiče pravo na rad i radnička prava.

ZNANJE

Objašnjava što je pravo na rad.
Objašnjava radnička prava.
Objašnjava pravo na sindikalno udruživanje.

VJEŠTINE

Predlaže načine zaštite prava na rad i prava radnika u zajednici.
Primjereno reagira na kršenje.

STAVOVI

Zastupa zaštitu prava na rad.
Zastupa prava radnika.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- pisati predstavke i peticije
 - sudjelovati na simulacijama suđenja i simulacijama sjednica Hrvatskoga sabora
 - sudjelovati u Projektu građanin
 - pratiti pojavne oblike sindikalnih udruživanja
-

KLJUČNI SADRŽAJI

OBVEZNI

1. Sustav zaštite ljudskih prava u Republici Hrvatskoj
2. Sustav zaštite obiteljske i bračne zajednice u Republici Hrvatskoj
3. Političko i društveno sudjelovanje
4. Mogućnosti (načini) uporabe rezultata akcija u novim situacijama i unaprjeđenja aktivnoga građanstva
5. Pravo na rad i radnička prava

PREPORUČENI

1. Mogućnosti povezivanja sustava zaštite ljudskih prava s praksom
 2. Pravo na obrazovanje
-

B / DEMOKRACIJA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.5.1.

Promiče pravila
demokratske zajednice.

ZNANJE

Objašnjava što je društveni ugovor.
Navodi proceduru donošenja političkih odluka, zakona
i drugih propisa.
Navodi elemente političkog ciklusa.

VJEŠTINE

Kritički preispituje uvriježene predrasude i stereotipe o politici
i političarima.
Prepoznaje različite dimenzije politike na konkretnim primjerima
(procesnu, proceduralnu i institucionalnu).
Uspoređuje različite faze političkih procesa i procjenjuje
njihovu učinkovitost.
Prati donošenje i provedbu političkih odluka i javnih politika.
Kritički procjenjuje utjecaj interesnih skupina na medije i donošenje
političkih odluka.
Poznaje mehanizme i procedure sudjelovanja u javnoj raspravi
o pojedinim zakonskim prijedlozima.
Sudjeluje u javnoj raspravi o pojedinim zakonskim prijedlozima
u skladu sa mehanizmima i procedurama

STAVOVI

Smatra važnim dokaz prilikom donošenja političkih odluka.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- veza s nastavnim predmetima Politika i gospodarstvo, Sociologija, Filozofija, Etika,
 - Povijest
 - Sat razrednika i izvanučionička nastava
 - povremeno pratiti političke događaje u medijima (integrirano)
 - međupredmetne teme: Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije
-

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.5.2.

Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.

ZNANJE

Obrazlaže značajke, prednosti i nedostatke demokracije.
Obrazlaže ulogu medija i civilnoga društva u oblikovanju demokracije.
Objašnjava što je cenzura i autocenzura.
Navodi primjere zlouporabe vlasti i korupcije.
Opisuje koncept demokratizacije škole.

VJEŠTINE

Uočava slučajeve antidemokratskih pojava i tendencija i primjereno reagira na njih.
Prepoznaje i ukazuje na slučajeve cenzure i autocenzure.
Prepoznaje slučajeve korupcije u svakodnevnom i političkom životu i primjereno reagira na njih.
Predlaže promjene za unaprjeđenje života i rada u školi.
Na praktičnim primjerima izrađuje jednostavnije podneske (molba, zahtjev, žalba, prigovor itd.)
Sudjeluje u javnim raspravama o pojedinim zakonskim prijedlozima.

STAVOVI

Zalaže se za ustavnu i učinkovitu zaštitu manjina.
Zalaže se slobodu izražavanja i iznošenja prijedloga, a protivi se cenzuri i autocenzuri.
Shvaća da postoji potreba za učinkovitim suprotstavljanjem korupciji.
Zalaže se za demokratizaciju škole.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- veza s predmetima Politika i gospodarstvo, Povijest
- Sat razrednika tijekom cijelog ciklusa – izvanučionička nastava
- analizirati ulogu medija i civilnoga društva u demokratskim procesima (integrirano) – uvidom u transparentnost rezultata (npr. izbora, javne nabave, glasovanja)
- međupredmetna tema Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije
- upoznati dostupnost javnih službi i usluga putem IKT-a
- proces savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja odluka
- sudjelovati u Savjetima mladih

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo B.5.3.

Analizira ustrojstvo vlasti u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji.

ZNANJE

Objašnjava ustrojstvo demokratske vlasti u Republici Hrvatskoj. Navodi kako se biraju zastupnici u Hrvatski sabor, na koji način izborni sustav utječe na sastav Sabora te kako funkcionira Sabor. Navodi kako se biraju zastupnici u Europski parlament. Obrazlaže položaj Republike Hrvatske u Europskoj uniji.

VJEŠTINE

Uspoređuje izborne programe političkih stranaka u Republici Hrvatskoj. Uspoređuje programe kandidata za Europski parlament. Prepoznaje važnost preferencijalnog sustava glasovanja.

STAVOVI

Podržava interese Hrvatske u europskom i međunarodnom kontekstu

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- veza s nastavnim predmetima Politika i gospodarstvo i Geografija
 - Sat razrednika
 - izvanučionička nastava (posjet Saboru Republike Hrvatske i drugim institucijama) u učenju i poučavanju Povijesti
 - pratiti rad političkih kampanja (integrirano)
 - međupredmetne teme: Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije i Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj
-

KLJUČNI SADRŽAJI

1. Značajke, prednosti i nedostaci demokracije
 2. Legalnost, legitimnost, ideologija, izbori, političke stranke, narod, nacija, domoljublje
 3. Pojednostavljeni model političkog ciklusa
 4. Participativna demokracija
 5. Korupcija
 6. Zloupotreba vlasti
 7. Uloga medija i civilnoga društva u demokratskome društvu
 8. Izbori za Hrvatski sabor i izborni sustav
 9. Položaj i mogućnosti Republike Hrvatske u Europskoj uniji
 10. Demokratski deficit u Hrvatskoj i EU
-

C / DRUŠTVENA ZAJEDNICA

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.5.1.

Aktivno sudjeluje u građanskim inicijativama.

ZNANJE

Objašnjava što je građanska inicijativa i u kojim građanskim akcijama može sudjelovati.

Navodi korisnost i neovisnost medija u aktivnome sudjelovanju građana u zajednici.

VJEŠTINE

Uspješno sudjeluje u donošenju plana djelovanja, istraživačkim projektima i građanskim akcijama.

Kritički odabire informacije iz više izvora.

STAVOVI

Smatra važnim sudjelovanje u građanskim inicijativama u školi i lokalnoj zajednici.

Zauzima se za provjerene informacije na osobnoj i društvenoj razini.

Odgovorno i osviješteno sudjeluje u javnim raspravama i aktivnostima u školi i lokalnoj zajednici.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- sudjelovati u građanskim inicijativama i utvrditi ostvarivanje cilja akcije na lokalnoj i nacionalnoj razini
- sudjelovati na tribinama u zajednici i na susretima važnim za građansko djelovanje kojima se potiču vrijednosti demokratskog društva iskazane u ciljevima ovog dokumenta
- uključiti se u projekte građanskog odgoja i obrazovanja
- Likovna umjetnost

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.5.2.

Volontira u zajednici.

ZNANJE

Objašnjava svrhu volontiranja u zajednici.

Objašnjava načine na koje može volontirati u zajednici.

VJEŠTINE

Zalaže se za grupni i individualni doprinos zajednici kroz volontiranje.

Volontira u zajednici.

STAVOVI

Smatra da je važno promicati volontiranje u zajednici.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- uključiti se u volonterske aktivnosti u zajednici (sukladno Zakonu o volonterstvu)
- organizirati terensku nastavu s volonterskim sadržajem (Etika, Vjeronauk, Sociologija, Logika i sl.)
- međupredmetne teme: Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje, Poduzetništvo, Održivi razvoj, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Učiti kako učiti

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.5.3.

Promiče kvalitetu života u zajednici.

ZNANJE

- Objašnjava dobrobit ulaganja svih građana u javno dobro.

VJEŠTINE

- Organizira akcije za informiranje javnosti o pitanjima javnog dobra.

STAVOVI

- Smatra da je ulaganje u javno dobro zajednički interes i opće dobro.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- promicati demokratizaciju škole kroz suradnju s civilnim društvom
- Vijeće učenika
- međupredmetna tema Osobni i socijalni razvoj, nastavni predmeti Psihologija, Sociologija
- organizirati terensku i istraživačku nastavu (terenski tjedan) o zaštiti prirodnih i kulturnih bogatstava
- Povijest – primijeniti stečena povijesna znanja o pojedinom spomeniku ili lokalitetu, primijeniti usvojene procedure rada s povijesnim izvorima na licu mjesta
- Geografija, Biologija, Likovna umjetnost, Glazbena umjetnost
- senzibilizirati javnost na potrebu očuvanja prirodnih i kulturnih bogatstava

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

goo C.5.4.

Promiče borbu protiv korupcije.

ZNANJE

- Objašnjava načine borbe protiv korupcije i zaštite od korupcije.

VJEŠTINE

- Koristi se osobnim i socijalnim vještinama za suzbijanje korupcije.

STAVOVI

- Zalaže se za borbu protiv korupcije.

PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH OČEKIVANJA:

- sudjelovati u akcijama udruga i organizacija civilnih društava za suzbijanje korupcije
- međupredmetne teme: Osobni i socijalni razvoj, Poduzetništvo, Održivi razvoj, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Učiti kako učiti, Zdravlje

KLJUČNI SADRŽAJI

OBAVEZNI:

1. Projekti lokalne i nacionalne zajednice
2. Uključivanje u volonterske udruge i organizacije
3. Suzbijanje korupcije i zaštita na lokalnoj i nacionalnoj razini

PREPORUČENI:

1. Projekti međunarodne zajednice
2. Uključivanje u volontiranje na međunarodnoj razini

Učenje i poučavanje međupredmetne teme

ISKUSTVA UČENJA

U Građanskom odgoju i obrazovanju u školskoj praksi primjenjuju se različite metode poučavanja i učenja kojima učenici usvajaju znanja, vještine i vrijednosti te oblikuju stavove. Metodama poučavanja i učenja u sklopu međupredmetne teme Građanskoga odgoja i obrazovanja potiče se aktivno sudjelovanje i odgovornost učenika u nastavi. Od učenika koji u nastavnome procesu uče na taj način očekuje se aktivnost u kontekstu života u zajednici. Istraživačkim pristupom, problemskim učenjem, iskustvenim učenjem temeljenima na praktičnome radu, odnosno učenjem djelovanjem i učenjem doživljajima osigurava se visoka razina aktivnosti učenika. Poučavanjem vođenim otkrivanjem i razgovorom, raspravom i samostalnim učenjem aktivnost učitelja se smanjuje, ali se povećava u pripremanju neposrednih aktivnosti. U središtu nastavnog procesa je učenik koji je aktivan u društvenoj zajednici. Društveno korisnim aktivnostima rješava konkretne društvene probleme.

U poučavanju Građanskog odgoja i obrazovanja potiču se metode temeljene na iskustvu jer stvarni susreti s ljudima, simulacija situacije, igra uloga i dramsko-pedagoške metode ukazuju na pripremljenost učenika kao subjekta u društvenoj i političkoj zajednici. Metodama temeljenim na kritičkoj uporabi medija, primjerice čitanjem, analizom i interpretacijom informacija, učenici sudjeluju u društvenom životu zajednice i time doprinose osobnom razvoju i razvoju zajednice.

Integriranim poučavanjem i interdisciplinarnošću nastavnih sadržaja iz područja Građanskog odgoja i obrazovanja sa sadržajima iz drugih nastavnih predmeta, projektnom nastavom, tj. istraživanjem o nekoj odabranoj interdisciplinarnoj temi postiže se, osim sagledavanja problema s različitih aspekata, i socijalna interakcija učenika što predstavlja temelj Građanskog odgoja i obrazovanja. Suradničkim učenjem i individualiziranim pristupom učenici usvajaju vrijednosti kao što su: tolerancija, poštovanje različitosti, ali i razvijanje prosocijalnog ponašanja te uočavaju da život u zajednici uključuje odgovornost i argumentirano mišljenje kako bi se stvarala zajednica koja uči.

Sva očekivanja moguće je realizirati na razini škole kroz projektni tjedan.

Dijeljenje primjera dobre prakse doprinosi ostvarivanju očekivanja u okviru domena što će učenicima omogućiti primjenu znanja, vještina i stavova u novim situacijama.

ULOGA UČITELJA

Iznimno je važna uloga učitelja u razvoju kompetencija učenika i dostizanju visokih razina postignuća svojih učenika u Građanskom odgoju i obrazovanju. On je učenicima uzor demokratskoga građanina. Njegova uloga je promicati zaštitu ljudskih prava i građansku pismenost kojom će učenici biti aktivni pokretači promjena u demokratskoj zajednici. Učitelji u Građanskom odgoju i obrazovanju razumiju cilj, svrhu i razvijanje područja, uočavaju važnost konteksta društvenih, kulturnih, političkih i ekonomskih događaja u lokalnoj i nacionalnoj zajednici, ali i šire, koriste različite metode poučavanja i učenja u školi i izvan nje te se koriste učinkovitim oblicima rada u nastavnom procesu. Kompetentan učitelj planira i programira te provodi učenje u skupini i preko skupine, koristi se individualiziranim pristupom te stvara i održava ozračje povjerenja, solidarnosti i otvorenosti uz poštovanje drugačijih mišljenja kao polazište za pronalaženje zajedničkoga rješenja. Osigurava uključivanje i ravnopravno sudjelovanje svih, probleme u skupini rješava koristeći se nenasilnim metodama i daje povratnu informaciju o procesu i rezultatima učenja, potiče sudjelovanje učenika u školskome životu i povezivanje škole s lokalnom zajednicom.

Učitelj sagledava probleme iz perspektive učenika, prihvaća razlike među učenicima i osjetljiv je na potrebe i interese svojih učenika. Također, uočava važnost jednakog ponašanja prema svim učenicima, uspješno komunicira s drugim učiteljima i s roditeljima učenika. Spremno priznaje pogreške pred svojim učenicima i s njima otvoreno razgovara o kontroverznim temama. Uspješnost učitelja ogleda se i u vođenju rasprava i razmjeni mišljenja o događanjima u društvenoj zajednici te o društvenome i političkome životu u zajednici.

Učitelj se kontinuirano stručno usavršava. Područje Građanskog odgoja i obrazovanja je dinamično područje i zahtijeva cjeloživotno učenje. Aktivno i kritičko učenje za osnaživanje, sudjelovanje i odgovornost građana koristi se višestrukim perspektivama te različitim sadržajima i izvorima učenja i poučavanja, uključujući resurse zajednice. U cjeloživotnom učenju veliku ulogu ima partnerski i suradnički odnos između odgojno-obrazovnih vlasti, učenika, učitelja, roditelja i lokalne zajednice.

MATERIJALI I IZVORI

U ostvarivanju međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje koriste se različita nastavna sredstva: udžbenici, priručnici, enciklopedije, interdisciplinarni rječnici, književna i znanstvena djela, znanstveno-popularni tekstovi. Preporučuju se i materijali u elektroničkom obliku dostupni na mrežnim stranicama centara, udruga, Agencije za odgoj i obrazovanje, te Ministarstva znanosti i obrazovanja. Učenici se koriste nacionalnim i međunarodnim dokumentima (deklaracije, konvencije, zakoni, pravilnici) kao izvorima normativnih odredbi.

Medijska kultura u usvajanju znanja, stjecanju vještina i oblikovanju stavova učenicima približava stvarnost te na konkretnim primjerima analiziraju problematiku iz područja demokracije, ljudskih prava i zajednice. Da bi se nastava aktualizirala, uputno je služiti se

novinskim člancima, istraživačkim studijama s različitih razina (UNICEF, Vijeće Europe, Europska unija, Republika Hrvatska) i ostalim izvorima informacija, kao i iskustvenim učenjem na primjerima iz svakodnevnoga života.

Živa riječ stručnjaka i izvorna stvarnost važni su izvori školskoga i izvanškolskoga učenja.

Detaljan popis izvora učenja bit će dostupan u dodatnim nastavnim materijalima.

OKRUŽJE

Jedna od karakteristika poučavanja Građanskog odgoja i obrazovanja je iskustveno učenje, odnosno povezivanje učioničke nastave s posjetom različitim institucijama i organizacijama. Takvi posjeti moraju biti dobro osmišljeni i pripremljeni: trebaju biti primjereni dobi, iskustvu i predznanju učenika. Ako učenici nisu intelektualno i emocionalno dovoljno zreli, te će posjete doživjeti površno i neće od njih imati veće koristi. Prije samog posjeta potrebna je detaljna priprema koja uključuje relevantne informacije o instituciji koju se posjećuje, pravila ponašanja i sve što se može predvidjeti, što ovisi o iskustvu učitelja.

Neposredno iskustvo ne može se ni s čim zamijeniti: posve je drugačije gledati sjednicu Hrvatskoga sabora na TV-u, a drugačije biti u sabornici za vrijeme sjednice, imati mogućnost postavljati pitanja zastupnicima. Ovdje je važno osposobiti i ohrabriti učenike za javni nastup, za što je potreban odgovarajući trening. Iako ništa ne može zamijeniti neposredan rad s učenicima, učinkovito je koristiti se novim tehnologijama za slanje materijala učenicima i dobivanje povratnih informacija od njih.

ODREĐENO VRIJEME

Učenje i poučavanje Građanskog odgoja i obrazovanja pretpostavlja podjednaku zastupljenost sadržaja svih domena, raspoređenih u odgojno-obrazovne cikluse. Ostvarena očekivanja jednog ciklusa omogućuju kvalitetan prijelaz u sljedeći, nadogradnju područja znanja, vještina i stavova i ostvarenje ciljeva Građanskog odgoja i obrazovanja.

Vremenski okviri za učenje i poučavanje nisu određeni završetkom pojedinoga razreda, već ciklusima. Specifičnost takve vremenske organizacije ogleda se u prohodnosti između ciklusa. Na taj način ostvaruje se prožimanje školskoga i izvanškolskoga učenja.

Prvi i drugi obrazovni ciklus usmjeren je na razvijanje pripadnosti razrednoj i školskoj demokratskoj zajednici, na upoznavanje dječjih i ljudskih prava i djelovanje u skladu s njima te na razvijanje odgovornog odnosa prema imovini i financijama. Sadržaji i očekivanja prvih dvaju ciklusa postavljaju temelj učenju o demokratskoj društvenoj sredini i polazište za ostvarenje sadržaja trećeg, četvrtog i petog ciklusa te se stoga mogu promatrati i vremenski objedinjeno.

Treći, četvrti i peti ciklus usmjereni su na aktivnu primjenu stečenih znanja i vještina i zastupanje stavova u promicanju ljudskih prava, uključivanje u rješavanje društvenih problema u zajednici te na odgovorno ponašanje za ostvarivanje osobne i društvene dobrobiti.

Učitelj će prepoznati mogućnost prilagodbe vremena sadržajima unutar ciklusa u skladu s motivacijom i prethodnim postignućima učenika. Na taj način potvrđuje se svrha učenja i poučavanja Građanskog odgoja i obrazovanja čija je osnovna mjera učenik i njegova uloga aktivnoga građanina.

GRUPIRANJE UČENIKA

Suvremeni oblici učenja i poučavanja udruživanjem učenika u skupine potiču razvijanje pozitivnih suradničkih odnosa.

Učenici razvijaju odgovornost za svoj uspjeh, ali i uspjeh drugoga. Uključivanjem svih učenika u neki od oblika grupiranja stvara se demokratsko ozračje prihvaćanja, tolerancije i solidarnosti u kojem će svaki učenik doživjeti uvažavanje, priznanje i pohvalu.

Za realizaciju međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje poželjne su heterogene skupine koje, sastavljene od učenika različitih predznanja i sposobnosti, pružaju mogućnost napretka svakom pojedincu. Stalne izmjene suradničkoga i samostalnoga rada potiču aktivnost i motiviranost učenika.

Sve skupine mogu imati isti zadatak ili svaka skupina može raditi na različiteme zadatku. Unutar skupine učenici mogu raditi bez podjele uloga dok timski rad podrazumijeva podjelu uloga. Učenici predlažu rješenja i kritički raspravljaju i argumentiraju uz međusobno uvažavanje. Podjela učenika na skupine ima istaknuto mjesto u istraživačkim i projektnim aktivnostima, u školskom i izvanškolskome okruženju.

Učenjem kroz oblike grupiranja, rad u paru ili timski rad učenici iskazuju spremnost za doprinos u skladu s osobnim mogućnostima kako bi ostvarili zajednički cilj.

F

Vrednovanje u međupredmetnoj temi

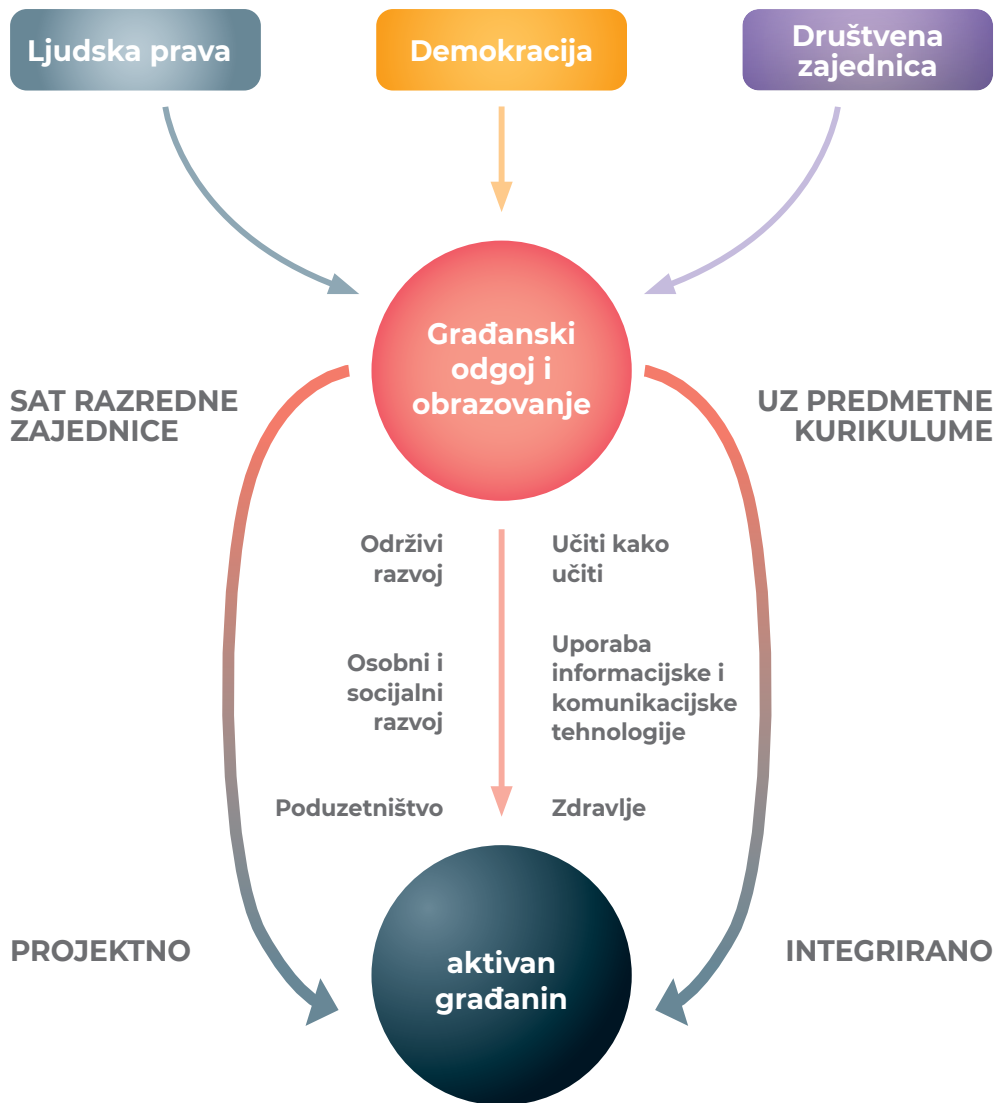
Vrednovanje ostvarivanja očekivanja Građanskog odgoja i obrazovanja razvojni je proces. U međupredmetnoj temi Građanski odgoj i obrazovanje vrednovanje služi unapređivanju učenja i poučavanja te predstavlja oblik suradnje između učenika i učitelja. Učitelj prati ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja u domenama kako bi učenik dobio povratnu informaciju o svome napredovanju. Povratna informacija o učenikovim postignućima učitelju pomaže u formiranju ciljeva odgojno-obrazovnoga procesa i u usmjeravanju nastavnih aktivnosti radi poticanja uspješnosti svakoga učenika.

Specifični načini provjere vještina u Građanskome odgoju i obrazovanju razine su uključivosti u aktivnostima: istraživanje, simulacije, realizacija projekata, provođenje akcija i aktivnosti za dobrobit zajednice i podizanje kvalitete života i volontiranje.

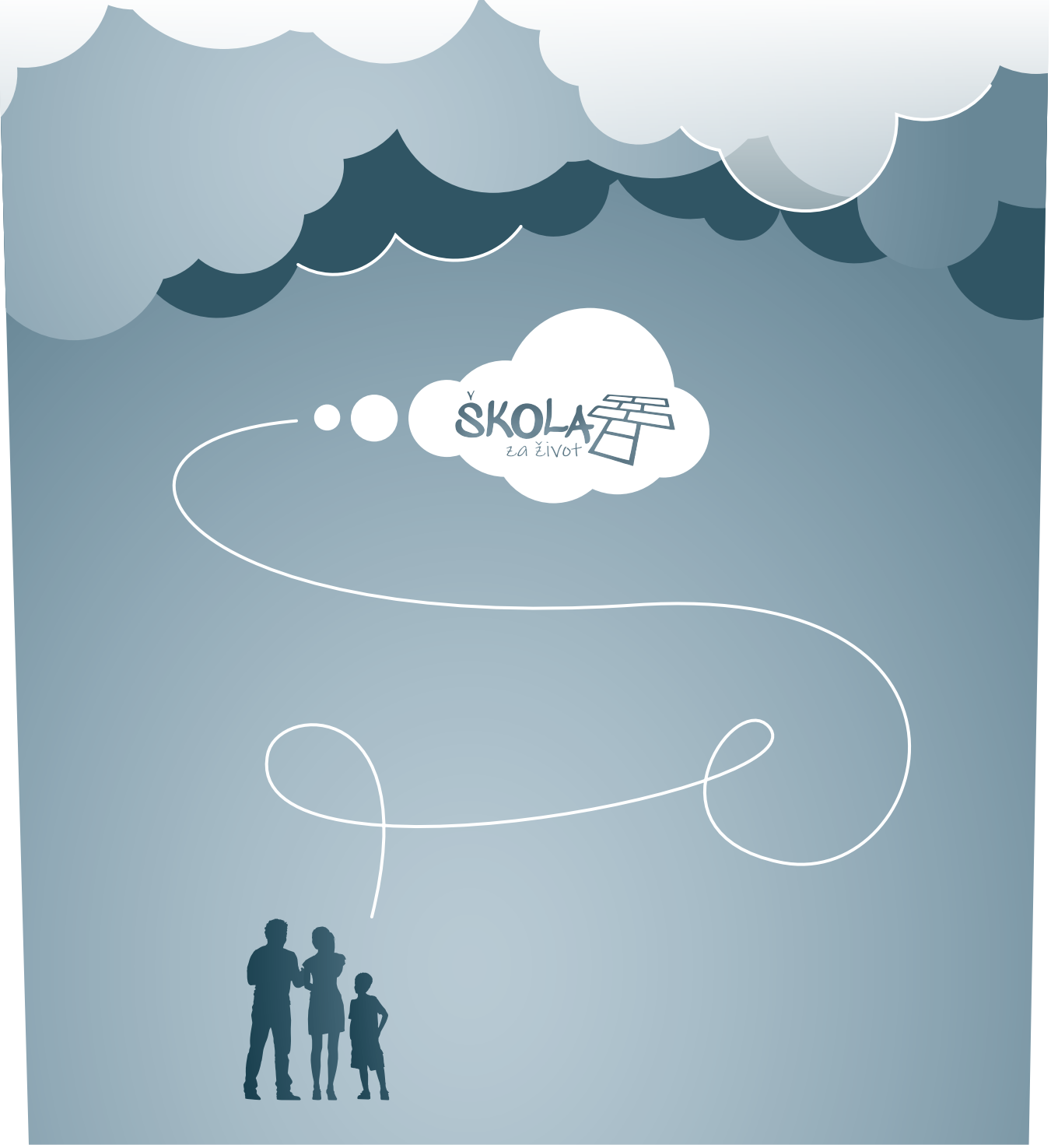
Učenici su aktivno uključeni u proces vrednovanja. Osposobljavaju se za samoprocjenu te postavljanje individualnih ciljeva učenja. Da bi se to ostvarilo, potrebno je s učenicima razjasniti ciljeve učenja te odgojno-obrazovna očekivanja. Odgojno-obrazovna očekivanja postavljena za svaku domenu Građanskoga odgoja i obrazovanja ostvaruju se u okviru nastavnih predmeta ili u izvannastavnim aktivnostima (projekti, humanitarne akcije). Učitelj potiče učenike na suradničko učenje i na preuzimanje odgovornosti za rezultate svoga učenja. Za uspjeh učenika presudno je uvjerenje da mogu ostvariti zadana odgojno-obrazovna očekivanja.

Kompetencije se provjeravaju u povezanosti s nastavnim predmetima i primjenom stečenih znanja, vještina i stavova u konkretnim svakodnevnim situacijama iz života s pomoću liste procjene po kriterijima (checking lists), razine uključivosti u aktivnostima, istraživanje, simulacije, realizacija projekata, provođenje humanitarnih akcija i volontiranje, strukturirani i polustrukturirani razgovori, pojmovna mreža, eseji i sl..

Kontinuirano praćenje napretka svakoga učenika temelji se na uvažavanju individualnih razlika te poticanju samostalnosti i aktivnosti u radu.

SLIKA 1 Shematski prikaz Međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje

V
SKOLE
za život

